

Onafhankelijke elektronische krant voor Nederlandstaligen in Israël
Verschijnt als er nieuws is en alleen per e-mail: ekrant@actcom.net.il

1^{ste} jrg. Nr. 5 – 15 oktober 2007 – 3 Chesjvan 5677

Zijn we rijp voor gisjoer - bemiddeling?

Niet alle Nederlandse Joden die na de Tweede Wereldoorlog emigreerden gingen naar Israël. Er zijn er heel wat in de VS. Ook niet alle 'Nederlanders' in Israël zijn in Nederland zelf geboren. Sommigen begonnen hun bestaan in een van de toenmalige koloniën. In dit nummer van de e-krant opnieuw artikelen over Joodse Nederlanders 'in den vreemde' of juist 'eindelijk thuis in Israël', geschreven door onder andere Cathrien Golan, Salomon Vaz Dias en Eldad Kisch.

De bestuursperikelen laten ons ook in dit nummer niet los. In de Stichting Collectieve Marorgelden Israël (SCMI), de organisatie die het marorgeld verdeelt, vond op 24 september de verkiezing plaats van een nieuwe voorzitter en dat werd Albert de Vries, oud-voorzitter van de Irgoen Olei Holland. De Vries, als kandidaat naar voren geschoven door de Stichting Platform Israël (SPI), kreeg zeven stemmen, terwijl er zes stemmen gingen naar een alternatieve kandidaat, Josi Obstfeld. Eén organisatie, die ook voor Obstfeld had willen stemmen, kon niet meedoen, omdat de kandidatuur van de afgevaardigde na een maandenlange stilte juist op dat moment door SPI werd afgekeurd. Zo is nog eens de diepe kloof aangetoond, die over de verdeling van marorgeld dwars door onze gemeenschap loopt. Zijn wij rijp voor gisjoer - een bemiddelingsprocedure? Voor de liefhebbers van dit onderwerp meer achterin deze krant.

In dit nummer:

1. Zijn we rijp voor gisjoer?...1
2. Een Nederlands-Joodse immigrant in New York...2
3. Portugees-Israëlitische liturgische muziek ook buiten Nederland present...3
4. Waar wonen 'jotsee Holland' in Israël? (2)...4
5. Tempo Dulu in de hete Herzliaanse zon...6
6. Mageen David van Theo Coster...6
7. Nieuwe uitkeringen aan Sjoa-slachtoffers...8
8. De bestuurscultuur...10
9. De taak van Platform Israël tegenwoordig...10
10. Zijn we rijp voor gisjoer?...12
11. Overzicht van Nederlandse organisaties in Israël...16

De Israëlische e-krant plaatst aan de eindredactie aangeboden informatieve artikelen, die inzicht geven in de Nederlandstalige gemeenschap in Israël. De artikelen moeten voldoen aan de gangbare regels van de journalistieke ethiek. Het belangrijkste doel van dit volledig onafhankelijke communicatiemiddel is om zonder bevoordeling of discriminatie van welke groepering dan ook meer openheid en inzicht in de gemeenschap te creëren.

De e-krant dient tevens ter ondersteuning van het met marorgelden betaalde project over de geschiedenis van Nederlandse oliem in Israël.

De Israëlische e-krant is een particuliere uitgave onder verantwoordelijkheid van Chaya Brasz. (eindred.)

Een Nederlands-Joodse immigrant in New York

Wie denkt dat de meeste Joodse emigranten uit Nederland na de Tweede Wereldoorlog naar Israël zijn gekomen heeft het mis. Van de 4.500 emigrerende Joden tussen 1948 en 1953 gingen er bijvoorbeeld maar 1.500 naar Israël. De overgrote meerderheid trok naar de Verenigde Staten en in iets mindere mate naar landen als Canada en Australië. Ook later zijn nog heel wat Nederlandse Joden naar de Verenigde Staten getrokken, soms zelfs na een oprechte poging om zich in Israël te vestigen.

Salomon Vaz Dias, afkomstig uit de Portugees-Israëlietische Gemeente in Amsterdam, kwam bijvoorbeeld halverwege de jaren 1980 naar Israël, maar kon er uiteindelijk toch niet aarden. Zijn witte overhemden werden in Jeruzalem niet zo netjes gestreken als in Amsterdam en zijn collega's in het King David Hotel, waar hij werk had gevonden, wisten amper wat schoenen poetsen was, laat staan dat hun schoenen net zo glommen als die van Vaz Dias zelf. Het was een grote ergernis, al waren dit soort dingen natuurlijk bijzaak. Maar toch! Na terugkeer naar Amsterdam vloog hij uiteindelijk met Jordanian Airlines – koosjer gecatered vanuit België – naar New York, waar hij zijn plaats vond in de Sefardische sjoel Sjeëriet Israël, de oudste Joodse Gemeente van de Nieuwe Wereld, opgericht in 1654 in het toenmalige Nieuw Amsterdam door uit Brazilië gevluchte Portugeese Joden, die oorspronkelijk uit Amsterdam kwamen.

Bestuurders en geestelijken van de Portugeese Gemeenten in de VS kleden zich nog altijd in Nederlandse stijl. De bestuurders dragen streepjespantalons en jacquets en de rabbijnen en voorlezers een toga met kanten bef en een Hollandse barret. Vaz Dias werd er al gauw assistent-chazzan en kon als Portugees de gemeente voorgaan volgens de hem bekende ritus. Zijn belangrijkste verdienste heeft hij als hoofd van de 'Chevre Kedisje' (Joodse begrafenisonderneming) van Manhattan: "Geen erg vrolijke job, maar wel interessant en werk is er ook."

Bezoek van Bob Hiensch

Onze net vertrokken ambassadeur Bob Hiensch is Vaz Dias wel bekend, want vóór Tel Aviv was Hiensch in de Verenigde Staten gestationeerd: "Ambassadeur Hiensch kwam wel eens voor een bezoek naar onze sjoel met de Hoge Feestdagen." Vaz Dias schat dat er zeker 15.000 voormalige Nederlandse Joden in Amerika zijn – nakomelingen niet meegerekend. Bekende namen zijn Jakob Polak, geboren in 1912 en nu nog voorzitter-emeritus van het Anne Frank Center in de U.S.A en Maurits Edersheim, zoon van een van de oprichters van de Nederlandse Zionistenbond, maar zelf in de VS een succesvol investeringsbankier: "Er zijn verder heel veel, vooral jonge, niet-Joodse Nederlanders hier in de VS. Zeker wel 3 of 400.000. Er is een Nederlandse club en Koninginnedag natuurlijk, compleet met lintjesregen, het zingen van het Wilhelmus en een diner voor genodigden op de ambassade en... na afloop gratis Heinekenbier op een bepaald adres, het borrelpunt!"

Vaz Dias bezoekt Israël nog regelmatig en leest via het internet vooral de Israëlische kranten, maar hij voelt zich er niet thuis. In de VS is hij algemeen landelijk secretaris van de American Friends van de Israëlische politieke partij Israël Beitenoe en als zodanig lid van het dagelijks bestuur van de Amerikaanse Zionistische Beweging, het algemeen bestuur van de World Zionist Organization en het algemeen bestuur van de Jewish Agency.

Hij leeft met zijn Nederlands-Joodse culturele erfenis en het nieuws uit Israël in Manhattan. Manhattan is een soort verblijfplaats, een plek waar hij toevallig woont, maar die hem verder niet overmatig interesseert, behalve dan zijn Joodse gemeente: “De weleerwaarde heer rabbijn Dr. Marc Dwight Angel heeft zich na 38 jaar trouwe dienst met ingang van Sjabbat Beresjiet gepensioneerd, teneinde leiding te geven aan een nieuw internationaal modern-orthodox opperrabbinat dat een uiterst gematigd beleid voorstaat en dat met gegronde redenen het escalerende extremisme en fundamentalisme zal bestrijden.”

En de toekomst? “Als ik met pensioen ga, verhuis ik naar Florida en ga tussen vertrouwde mensen wonen: er zijn daar meer dan een miljoen Joden en vooral ook Israëliërs. Kranten in het Ivriet en veel oude mensen... zoals ik dan ook zal zijn!” [CB]

Portugees-Israëlietische liturgische muziek ook buiten Nederland present door SalomonLouis Vaz Dias uit New York

Sinds de westerse Sefardische Joden zich ruim vierhonderd jaar geleden in Nederland vestigden en daar de Amsterdamse Gemeente Talmoed Tora oprichtten, die ze vervolgens tot moedergemeente van verreweg de meeste westerse Sefardische synagogale gemeenten maakten, heeft de religieuze cultuur van deze groep Joden zich steeds verder ontwikkeld. In 1760 schreef chazan Jessurun Pinto in New York reeds een ‘Handleiding voor de chazan’, waarin hij de verschillen tussen Amsterdam, Londen en New York in die dagen optekende. Het betreffende manuscript is nu te vinden in de bibliotheek Ets Haim te Amsterdam.

Kahal Kadosj Talmoed Tora overleefde niet alleen – weliswaar zwaar gehavend – de grote catastrofe in het midden van de vorige eeuw, maar de gemeente continueerde ook haar beleid om de mooie culturele waarden te bewaren en door te geven. Met name moeten wij hierbij met grote dankbaarheid de namen noemen van chacham Salomon Rodrigues Pereira, chacham Solomon Gaon, dajan Barend Drukarch, chazan Salomon Nunes Nabarro, chazan David Jessurun Cardozo, chazan Abraham Lopes Cardozo, chazan Eliezer Abinun, chazan Abraham Beniso, de heer Louis Alvares Vega, de heer David Israël Ricardo en, last but not least, chazan Samuel Behar.

Ook heden ten dage worden deze oude tradities voortgezet. Er zijn erediensten in Amsterdam, Amstelveen, Londen, New York, Philadelphia, Antwerpen, Bordeaux, Parijs, Montreal en tegenwoordig

ook in Jeruzalem. Evenals men in de Amsterdamse synagoge anno 1675 anders zong dan op dezelfde plaats in 1938 zo hebben de huidige diensten zich ook verder ontwikkeld. Thans wordt vrijwel altijd een tikkeltje sneller gelezen maar de traditionele melodieën klinken de getrouwen bekend in de oren.

In Jeruzalem zijn twee synagogen waar men iets meer dan elders van deze traditie terugvindt. In de בית הכנסת האיסטנבולי, de Istanboelse synagoge die behoort tot het Sefardische synagogocomplex in de Joodse wijk van de Oude Stad, wordt door chazan dr. Isaïc Ben Abu, voornamelijk overeenkomstig de Engelse gebruiken gelezen. In Jad Harab Nissim, Jabotinskistreet 44, tegenover de residentie van President Simon Peres in Jeruzalem, kunt u op hoogtijdagen luisteren naar de chazaniem Samuel Behar uit Amsterdam en Daniël Halfon uit Londen. Voorts wordt er gezongen overeenkomstig Italiaanse traditie in de synagoge in de Hillelstraat door chazan dr. Daniël Cassuto.

Maar nergens is de dienst zo mooi als in de, althans voor mij, allermooiste synagoge in de wereld, onze eigen Snoge in ons Amsterdam. Waar ik ook ben in Jeruzalem of New York. Als ik onze oude vertrouwde liturgie gezongen op de mooie muziek van weleer hoor en mijn ogen sluit, dan ziet mijn ziel, ook al ben ik zover weg van huis en haard, de Hechal van Mozes Curiël en ik ruik de heerlijk mufte geur van het zand op het oude vertrouwde Hollandse hout!

Waar wonen ‘jotsee Holland’ in Israël? (2)

door Chaya Brasz

In het vorige nummer van de e-krant meldden wij, dat er in Israël volgens de laatste volkstelling 12.300 ‘jotsee Holland’ woonden. Dat is de groep uit Nederland afkomstige immigranten, die was onder te verdelen in 4.880 in Nederland geboren en 7.420 in Israël geboren kinderen van ten minste één in Nederland geboren ouder. De overgrote meerderheid van de totale groep woont in het centrum van het land (Goesj Dan) en in Jeruzalem. ‘Veel’ Nederlanders zijn te vinden in plaatsen als Rechovot, Ramat Hasjaron, Modiën, Herzlia, Raänana en Kiriati Ono, maar nergens in Israël maken ‘jotsee Holland’ nog 1% of meer van de bevolking uit, zoals dat vroeger het geval was met de door Nederlanders gestichte kiboets Sedee Nechemia. De grootste concentratie van ‘jotsee Holland’ - dat wil zeggen ‘het grootste aantal op een kluitje’ – bevindt zich in Jeruzalem.

Na deze opfrisser van het geheugen gaan we verder met de periferie zowel in het noorden als in het zuiden en in een volgend nummer zullen we ons nog verdiepen in enkele kleinere plaatsen met uitzonderlijk veel ‘jotsee Holland’ (meer dan 0.5% van hun totale bevolking). Bij alle cijfers blijft het steeds van belang te onthouden dat de in Nederland geboren en (en dus meestal Nederlands sprekenden) slechts 40% van de totale groep inhouden.

Tussen het noorden van Israël en het zuiden blijken beduidende verschillen te bestaan. Het ‘noorden’ laten we beginnen bij Netania. Tot

het 'zuiden' behoort Asjdod in het westen en alles in oostelijke richting daarvan, dat tegelijkertijd zuidelijker ligt dan het gebied dat we bij Jeruzalem hebben gerekend, dat wil zeggen zuidelijk van Beth Sjemesj en Goesj Etzion. Alle genoemde gegevens zijn overigens heel globaal.

In het noorden wonen de 'jotsee Holland' heel verspreid over een groot aantal plaatsen. We hebben daar per plaats steeds te maken met kleine aantallen, die echter door het grote aantal plaatsen allemaal samen toch de basis vormen voor goedlopende IOH en Elah activiteiten. Sommige namen herinneren ons aan de vroegere vestiging van Nederlanders, vaak na hachsjava of lidmaatschap van Haboniem. Ook nu nog zijn er 'jotsee Holland' in Amiad, Beit Alfa, Beit Hasjita, Hajogeev, Jokneam, Kabri, Kefar Blum en Sedee Nechemia, Kefar Szold, Hazorea, Kiriath Tivon en Zichron Jaäkov.

Ze wonen echter ook in nieuwe plaatsen zoals Karmiël en Kefar Vradim. Haifa heeft een duidelijk overwicht met circa 500 'jotsee Holland', maar dat is toch nog altijd maar 0.19% van de totale bevolking van die stad, die 267.800 zielen telt. Netania valt tegen. Er wonen daar weliswaar in absolute aantallen ongeveer 230 'jotsee Holland', maar op de totale bevolking van Netania is dat nog altijd maar 0.13%. De enige behoorlijke plaats die enigszins boven dit alles uit steekt is Naharia (0.25%).

Zuiden onderbedeeld

In het zuiden wonen zonder meer weinig voormalige Nederlanders. Het is nu eenmaal een dunbevolkt gebied en de Nederlanders hebben de neiging om zich daar in een klein aantal plaatsen te concentreren en dat zijn: Arad, Beër Sjeva en Elat. Daar buiten wonen kleinere aantallen in Asjdod en Asjkelon, Kirjat Gat, Kirjat Malachi en enkele kiboetsiem.

De absolute aantallen 'jotsee Holland' in Arad, Beër Sjeva en Elat ontlopen elkaar niet veel, ze bedragen tussen de 140 en de 178, maar er zijn toch enkele dingen die hierbij opvallen als we naar de totale bevolking van die plaatsen kijken:

1. Arad heeft – ook landelijk gezien – een uitzonderlijk hoog percentage 'jotsee Holland' (0.69%), een cijfer dat nader onderzoek en een extra controle behoeft.
2. Beër Sjeva heeft op de totale bevolking berekend slechts een percentage van 0.10% 'jotsee Holland' (178 op 185.000 inwoners).

De genoemde plaatsen, Arad, Beër Sjeva en Elat liggen ook nog ver uit elkaar.

Het is dan ook niet verbazingwekkend, dat een afdeling van bijvoorbeeld de Irgoen Olei Holland daar een moeilijk bestaan heeft. Critiek vanuit het hoofdkantoor van de IOH op een voormalige afdelingsvoorzitter, dat deze verantwoordelijk was voor het geringe succes, kan op grond van deze gegevens rustig worden weerlegd. Er zijn gewoon onvoldoende mensen daar 'deep down under' en als de Nederlandse organisaties in dergelijke gebieden de mensen ècht willen helpen, dan zullen zij vanuit hun hoofdkantoren zelf een behoorlijke hoeveelheid werk moeten verzetten. [CB]

Tempo Dulu¹ in de hete Herzliaanse zon

door Cathrien Golan

[Toelichting: De Israëlische e-krant staat open voor alle organisaties, die zichzelf aan de gemeenschap van Nederlandstaligen in Israël willen presenteren of hun nieuws willen doorgeven. Het hier volgende artikel van Cathrien Golan gaat over Tempo Dulu, een organisatie met circa 60 leden, die allen afkomstig zijn uit Nederlands Indië/Indonesië. Samen met kinderen en kleinkinderen vormen zij een actieve groep van ongeveer 350 mensen. De spelling in dit artikel is op verzoek niet aangepast aan het Nederlands (de u wordt geen oe), “daar het Bahasa Indonesia is, oftewel Maleis.” Tempo Dulu bestaat sinds 1996].

De dertigste Kumpulan² van Tempo Dulu vond op 25 augustus plaats in Herzlia Pitoeach. Patricia en Bud Rellum (eerste secretaris aan de Nederlandse ambassade) ontvingen het gezelschap van ruim vijftig personen buitengewoon hartelijk. Ondanks de grote parasols boven de gezellig gedekte tafels in de tuin was de hitte die dag wel heel hevig...Nou ja, dat gaf er dus een echt Indisch tintje aan!

Het programma, gevarieerd als altijd, bevatte onder andere een lezing van Mike Kendall over de Borobudur.³ Bud zong leuke Krontjongliedjes⁴, samen met Gerrit Hut (de militaire attachée, kennelijk ook met Indische banden). Er was veel gelegenheid tot praten met elkaar, onder het genot van koffie en koele dranken.

De rijsttafel, waarvoor iedereen zelf traditionele gerechten had klaargemaakt, was zeer uitgebreid en werd door Patricia, Renée en het Filipijnse meisje aantrekkelijk uitgesteld. Ook bij de koffie waren echt Indische toetjes zoals: Kwee-talem⁵ en ook spekkoeke. Dat laatste heeft niets met spek te maken overigens! Het is een heel bewerkelijke specialiteit, door Joop van Dormolen gebakken. Hierbij wil ik namens allen Sjosjanna Lehrer bedanken voor de prima organisatie en ook de familie Rellum voor hun bijzonder hartelijke gastvrijheid. Dat er nog vele gezellige Kumpulans mogen volgen!

Een mageen David van Theo Coster

Het kan niet missen. Wie door Gan Javne komt, ziet midden op een plein de metershoge vrolijk gekleurde sculptuur van kubussen staan, die samen een mageen David vormen. De maker ervan is Theo Coster, oorspronkelijk uit Amsterdam. Voor de oorlog zat hij in de klas met Anne Frank. Na de oorlog drukte zijn vader het blad van de Nederlandse Zionistenbond, *De Joodse Wachter* en nu woont Theo al 55 jaar in Israël. Symbolisch misschien wel een heel goed moment voor een standbeeld van een mageen David.

¹ Tempo Dulu=tijden van vroeger.

² Kumpulan=bijeenkomst

³ Borobudur=Boedistische tempel op Java.

⁴ Krontjong=muziek van de Indo-Europese bevolkingsgroep waarin inheemse en westerse elementen vermengd zijn.

⁵ Kwee-Talem=zoete cake.



“Het is lang geleden, dat ik besloot naar hier te komen. Ik leerde onder andere in het bedrijf van mijn vader in Amsterdam het drukkersvak en hielp dus met het technische werk aan *De Joodse Wachter*. De inhoud van dat blad interesseerde me. Het viel me op dat de mensen in Israël in een moeilijke situatie zo fantastisch konden improviseren. Het had iets creatiefs. Dat trok me aan en dus ben ik er maar eens gaan kijken.”

Hij begon voor een korte tijd in het drukkersvak, trouwde met Ora, een tsabariet uit Degania bet en woont nu al jaren in Tel Baroech (Tel Aviv). Ora en hij bedenken en ontwerpen spelletjes en speelgoed, een creatief bedrijf dat sinds 1965 bestaat en als Theora (Theo+Ora) Design internationale bekendheid kreeg. Een van hun meest succesvolle uitvindingen waren de icestixs, de platte plastic ‘vasthoudstokjes’ (sticks) in een ijsje die je na het opeten van dat ijsje kon gebruiken om modellen van te bouwen. Het ging de hele wereld over, net als het spelletje ‘guess who’, נחש מי. Ook de beide zoons van de Costers zijn actief in het bedrijf.

Inmiddels maakt Theo ook hobby modellen en sculpturen voor buiten en toen er niet zo lang geleden een openbare aanbesteding was van de Israel Land Authority voor een buitensculptuur, leverde hij een klein model in van een veelkleurige, uit kubussen bestaande mageen David, waarvan ook het gat in het midden weer een mageen David vormt. Hoe je er ook tegenaan kijkt: iedere kant heeft een eigen kleur. Zijn model werd gekozen en sinds vorige maand staat het nu levensgroot op dat plein in Gan Javne. [CB]



Informatief-Informatief-Informatief

Nieuwe uitkeringen aan Sjoa-slachtoffers

door Eldad Kisch⁶

Heel wat Sjoa-overlevenden in Israël leven in armoede en daarover hebben de kranten volgestaan. Ook de vorige e-krant besteedde er aandacht aan. In de afgelopen maanden zijn er intensieve onderhandelingen gevoerd tussen de Israëlische regering en de afgevaardigden van de overkoepelende organen van alle Sjoa-overlevenden in Israël om te komen tot snelle leniging van de meest drukkende noden. De vertegenwoordigers van de overlevenden zijn verenigd in het *Forum haïrgoeniem* en het *Merkaz haïrgoeniem lehasjavat richoesj sjel nifgaae haSjoa* (Center of Organizations of Holocaust Survivors in Israel). Dit zijn vanaf nu de officieel erkende partners voor onderhandelingen met de Israëlische regering. Ook de Nederlandse overkoepelende organisatie SPI (de Stichting Platform Israël) maakt deel uit van deze bundeling van krachten en wij geven u daarom vanuit de SPI de volgende informatie:

Korte samenvatting van de uitkeringen en kortingen voor Sjoa-slachtoffers.

1. Sjoa-overlevenden (Nitsolee Sjoa), burgers of permanent ingezetenen van de staat Israël, die te eniger tijd in een concentratiekamp verbleven, of in een getto, en die geen enkele uitkering krijgen van de volgende bronnen:
 - de wet op slachtoffers van de nazi-vervolging (Ministerie van Financiën)
 - de Duitse regering
 - artikel 2 van de Claims Conference.Het gaat hier om een groep van ongeveer 8.000 personen.
Deze groep zal een maandelijkse toelage krijgen van NIS 1.200,- met ingang van 1 okt. 2007 tot 31 dec. 2007 en een maandelijkse toelage van NIS 1.600 met ingang van 1 jan. 2008.
2. Behoeftige Sjoa-overlevenden (volgens de wet Joeri Stern) d.w.z. Sjoa-overlevenden die onder de volgende omstandigheden leven:
 - rechthebbenden op een toelage 'havtachat hachnasa'.
 - degenen die een uitkering kregen volgens artikel 2 van de Claims Conference ofwel een uitkering volgens het Fonds 'Zichron achrajoet veätied' (indien niet als zijnde erfgenaam van een Sjoa-overlevende).
 - degenen die niet in aanmerking komen voor een uitkering vallend onder de wet van slachtoffers van de nazi-vervolging, of de wet op de veteranen van de oorlog tegen de nazi's, of de wet op uitkeringen aan

⁶ Eldad Kisch is vertegenwoordiger van de Stichting Platform Israël bij het in dit artikel genoemde Merkaz Haïrgoeniem.

‘asirei Zion’, of de wet op de status van veteraan van de Tweede Wereldoorlog.

Deze groep zal een maandelijkse toelage krijgen van NIS 500,- beginnend op 1 jan. 2008 inplaats van een jaarlijkse toelage van ongeveer NIS 1000,-.

3. Sjoa-overlevenden die een pensioen krijgen zoals valt onder artikel 1. als hierboven vermeld en ook een Sjoa-overlevenden, die een uitbetaling krijgen volgens het fonds van artikel 2.

Deze groep omvat ongeveer 30.000 personen volgens het fonds van artikel 2 alsmede de overlevenden die tot nu toe nog nooit enigerlei toelage hebben ontvangen.

Deze groep heeft recht op ontheffing van kijkgeld voor televisie, een twee/derde korting bij het betalen van de gemeentebelasting (arnona) ingaande op 1 jan. 2008. Tevens een uitkering voor zeven dagen vakantie (havraä) per jaar, op basis van NIS 280,- per dag, ingaande op 1 jan. 2009.

Het benutten van uw rechten.

4. Een overlevende die zijn/haar rechten tot op heden niet benutte volgens de wet op de Nazi-vervolging en ook diegene wiens aanvraag volgens die wet in het verleden is afgewezen, kan een aanvraag indienen, of een hernieuwde aanvraag indienen, in overeenstemming met artikel 12 (van die verordening).

De regering stelt grote sommen geld ter beschikking om deze besluiten inderdaad en onmiddellijk uit te voeren. Een informatiecentrum zal in actie komen bij het *Merkaz haïrgoeniem* en bij andere instanties, om de uitvoering van deze beslissingen te bewerkstelligen en het publiek van dienst te zijn. **Als u in twijfel verkeert of al deze nieuwe bepalingen voor u relevant zijn, dan kunt u in de toekomst aankloppen bij dat door het *Merkaz haïrgoeniem* nog op te richten informatiecentrum. Zodra het geplande informatiecentrum begint te functioneren, zullen we u daarvan op de hoogte brengen.**

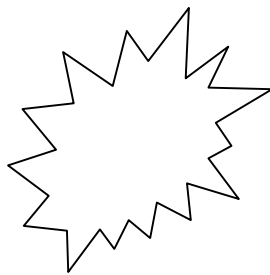
Erkenning en decoratie.

Er zal een speciaal speldje worden ontworpen voor Sjoa-slachtoffers, die op aanvraag (het is nog niet duidelijk waar) in aanmerking komen voor deze onderscheiding. Het speldje zal worden uitgereikt op de eerstvolgende herdenkingsdag van de Sjoa.

De Claims Conference

Een ander onderwerp betreft uitkeringen onder Artikel 2 van de Claims Conference. Aanvragen van vele (ex)-Nederlanders zijn geweigerd omdat de Duitse regering stelt dat alle Nederlandse claims destijds zijn afgewerkt onder de CADSU-uitkeringen. Dit wordt aangevochten, maar hierin zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden. Wel zijn de

voorwaarden onder Artikel 2 verruimd: zo is de inkomensgrens verhoogd tot NIS 6.500,- netto per maand, en het inkomen van de partner wordt niet meer meegerekend. Inkomen uit pensioen, inclusief Bitoeach Leoemi, en uitkeringen ten gevolge van verminderd werkvermogen of arbeidsongeschiktheid na een arbeidsongeval, of een uitkering ten gevolge van overlijden van een naast familielid worden niet meer meegerekend. Verdere inlichtingen op dit punt zijn te verkrijgen bij het kantoor van de Claims Conference, tel. 03-5194400, of per e-mail infodesk@claimscon.org of via hun website, die is te vinden op www.claimscon.org.



De bestuurscultuur - zijn wij rijp voor gisjoer?

Op de laatste bladzijden van deze e-krant eerst een artikel van Eldad Kisch, waarin hij als secretaris van de Stichting Platform Israël het standpunt van die organisatie uitlegt. Daarna een redactioneel overzicht van een aantal problemen met de SPI, die door meerdere mensen werden aangereikt, eindigend met een voorstel om anders met onze conflicten om te gaan.

De taak van Platform Israël tegenwoordig

door Eldad Kisch

Blijkens sommige artikelen in de e-krant bestaat er bij het publiek nogal wat verwarring over de doelstellingen en taken van Platform Israël. Platform – voluit Stichting Platform Israël – is indertijd ontstaan om, na de ervaring die was opgedaan met de verdeling van eerdere uitkeringen, zoals de Dolman-gelden, tot een gezamenlijk orgaan te komen van alle verenigingen van ex-Nederlanders in Israël, die in hun vaandel de belangen van Sjoa-slachtoffers dragen. Er kon zo met één stem onderhandeld worden vis-à-vis de officiële instellingen in Nederland. Dit heeft duidelijk vruchten afgeworpen toen de Maror-gelden ter beschikking kwamen.

Vanaf het begin was het de bedoeling dat Platform een overkoepelend orgaan zou zijn, maar dat de verdeling van de losgekomen bedragen in handen zou komen van een onafhankelijke instelling, namelijk de Stichting Collectieve Maror-gelden Israël (SCMI), waarin alle belanghebbende verenigingen zitting zouden hebben in het kader van de doelstellingen voor besteding van deze gelden. De bestuursleden van SCMI, voor te dragen door elk van de belanghebbende verenigingen, moesten – en moeten tot de dag van vandaag – officieel benoemd worden door Platform. En Platform zou ook van verre moeten toekijken, opdat er geen onregelmatigheden plaats vinden bij de verdeling van de gelden.

Platform heeft zich altijd zeer nauwkeurig aan de regels gehouden, nooit enige inmenging uitgeoefend op de besluitvorming binnen SCMI en dat ook nooit gewenst. De molens van Platform malen niet even snel als soms wenselijk is, maar er is ook in de huidige fase geen sprake van een poging van Platform om SCMI de les te lezen in haar dagelijkse beslissingen.

Binnen Platform, en met instemming van een deel van de SCMI-bestuursleden, ontstond de wens om SCMI efficiënter te maken door het inkrimpen van het ledental. De grote organisaties blijven ieder met een vertegenwoordiger binnen SCMI, en behouden een stem. Door het formeren van ‘blokken’, ook met een stem, van de kleinere belangengroepen samen, zouden we een vermindering van de invloed van de kleine verenigingen binnen SCMI bereiken. Zodoende zou er ook een element van evenredigheid van het gewicht van stemmen geformeerd worden, naar grootte van de groep, die vertegenwoordigd wordt in SCMI. Dit leek ons een gezond democratisch principe. Het was ons allen duidelijk dat de kleinere partijen binnen SCMI niet gelukkig zouden zijn met zo’n ontwikkeling. Daarenboven hebben juist deze kleine groepen momenteel een meerderheid van stemmen, zoals begrijpelijk is in de huidige verdeling: een stem per vereniging, ongeacht de grootte.

Om deze stroomlijning te bereiken besloot Platform, na inwinning van juridisch advies, tot een bepaalde tactiek, namelijk de nieuwe kandidaten voor lidmaatschap in SCMI te laten tekenen dat zij op voorhand instemmen met dit nieuwe plan, zodat t.z.t. ook in SCMI een meerderheid geformeerd zou zijn om deze vermindering van het aantal bestuursleden statutair uit te voeren. Dit besluit is uitvoerig meerdere malen binnen Platform besproken en met meerderheid van stemmen aanvaard.

Hoe de bezetting van SCMI er in de toekomst ook gaat uitzien, het blijft van belang dat de verhouding Platform – SCMI ongewijzigd blijft bestaan. Zonder enige inmenging in de lopende gang van zaken, als voorheen. Als er nog eens grote bedragen naar de SCMI vloeien, zou ik niet graag willen dat dit lichaam maar gaat doen wat het wil zonder enige controlerende functie, zoals aan Platform was toegedacht. Dit is een gezond democratisch principe en het moge zo blijven in het belang van de hele Nederlandse gemeenschap in Israël.

Zijn we rijp voor gisjoer – bemiddeling?

Samenvatting van ingezonden meningen, geredigeerd
tot een samenhangend artikel door Chaya Brasz

In het bovenstaande artikel van Eldad Kisch doet hij een oprechte poging het standpunt van de SPI uit te leggen. Aan de ene kant stelt hij dat SPI zich zo weinig mogelijk wil bemoeien met de verdeling van de marorgelden. SPI laat dat over aan de SCMI, de Stichting Collectieve Marorgelden Israël. Aan de andere kant laat hij zelf zien dat SPI een sturende taak heeft: een besluit van de SCMI om het aantal bestuursleden niet in te krimpen zoals in een democratische stemming binnen die organisatie werd genomen op 21 mei, wordt in zijn artikel niet genoemd. In plaats daarvan staat een besluit van de SPI vermeld samen met ‘een deel van de SCMI’, namelijk diegenen die het met de SPI eens zijn. Samen zullen zij de SCMI inkrimpen en daarmee hun wil opleggen aan de andere organisaties.

De standpunten en argumenten van de SPI zijn vaak overtuigend: er is veel voor te zeggen om organisaties met honderden leden of cliënten meer gewicht te geven in de besluitvorming dan organisaties met vijftig of zelfs nog minder leden. Een SCMI-bestuur van minder dan tien personen werkt ook zeker ‘efficiënter’ dan een bestuur van zestien of meer. Het werkelijke probleem, dat mensen met de SPI blijken te hebben, ligt dan ook op een heel ander vlak en dat is enerzijds het ondoorzichtige functioneren van de SPI zelf en anderzijds de manier waarop de SPI nu al enkele jarenlang met ‘andersdenkenden’ omgaat. Vooral dat laatste wekt bij de mensen veel bitterheid.

Om alles goed te begrijpen moeten wij teruggaan in de geschiedenis: In een belangrijk deel van onze gemeenschap bestaat de gewoonte om steeds vertegenwoordigers van organisaties in de besturen te zetten. Dat is op zichzelf al een methode die om voortdurende conflicten vraagt. De gemeenschap heeft immers een absurd groot aantal organisaties en voor een deel rijden zij elkaar in de wielen. In de Stichting HONI, die de Dolmangelden verdeelde, was een deel van de organisaties tengevolge van die rivaliteit niet vertegenwoordigd. De Stichting Platform Israël, die dat beter wilde aanpakken, kwam er voor in de plaats toen de marorgelden in zicht kwamen. Hoewel er een iets groter evenwicht werd bereikt, lijdt echter ook die SPI aan hetzelfde euvel: De SPI wordt door een groot aantal mensen (en hun organisaties) niet ervaren als het overkoepelende lichaam van de gemeenschap.

Versteend stuk hout

Er is bovendien met die constructie iets anders aan de hand: de bestaande organisaties hebben de neiging hun belangen te beschermen en nieuwe organisaties buiten de deur te houden. Dat is begrijpelijk, want het gaat om heel grote belangen, maar het betekent ook dat de gemeenschap al vele jaren lang door hen wordt behandeld als een versteend stuk hout. Nieuwe ontwikkelingen en nieuwe organisaties, die

uit die ontwikkelingen ontstaan, zijn in hun visie ondenkbaar. Maar in werkelijkheid hebben we te maken met een dynamische gemeenschap die aan alle kanten om de bestaande organisaties heenpuilt.

Bij de verdeling van de marorgelden gebeurde bovendien nog iets anders. De stichting HONI had ervoor gezorgd dat op het Center for Research on Dutch Jewry een sociaal-demografisch onderzoek werd uitgevoerd. Dat was voor een deel een behoeftenonderzoek op basis waarvan mede kon worden bepaald waar en op welke wijze nu eigenlijk in de gemeenschap het beste geld kon worden besteed om zoveel mogelijk aan de werkelijke noden tegemoet te komen. Zo was het mogelijk om bij de geldverdeling niet van organisaties uit te gaan maar van de mensen zelf. Dat onderzoek, waarin op dat moment al veel geld was gestoken, werd in 2003 afgebroken door enkele bestuurders (tevens SPI-bestuurders), die de consequenties van hun stappen niet konden overzien en handelden op advies van een professor die wel degelijk beter kon weten. De projectleider, die het onderzoek had opgezet, werd ontslagen en het project zelf werd zo minimaal mogelijk 'afgemaakt' door een student. Het is niet alleen onduidelijk wat er met de rest van het voor dat onderzoek bestemde geld gebeurde, maar de gemeenschap leed hiermee ook anderszins grote schade: een objectiverende maatstaf, die een helpende rol had moeten spelen bij de verdeling van het marorgeld, werd hiermee immers vernietigd.

Redelijke weerspiegeling

Wat overbleef waren dus uitsluitend de organisaties, die weliswaar de 'behoeften van mensen' dienen, maar er soms ook belang bij hebben die behoeften ondergeschikt te maken aan hun eigen belangen als organisatie en de salarissen van hun personeel. Desondanks ontstond binnen de inmiddels opgerichte SCMI, met zestien bestuursleden, die zowel organisaties als onafhankelijken vertegenwoordigden, een behoorlijk breed draagvlak, dat een redelijke weerspiegeling vormde van de gemeenschap. Die SCMI deed enkele jaren lang praktijkervaring op, verantwoordde zich tegenover de gemeenschap en was op 21 mei jl. in meerderheid van mening dat dat brede draagvlak gehandhaafd moest blijven. Er waren bovendien nieuwe organisaties ontstaan die volgens de statuten van de SCMI moesten worden toegelaten en uitsluitend door SPI daarvan werden weerhouden.

Dat daarmee het SCMI-bestuur zich tot 20 personen zou uitbreiden en dat binnen dat SCMI-bestuur organisaties met veel leden een ander gewicht zouden moeten krijgen dan de kleintjes was een probleem, dat volgens sommige mensen zonder inmenging van de SPI binnen de SCMI zelf aan de orde had kunnen komen. Dat had kunnen gebeuren binnen een 'open beleid' en op basis van – eventueel professioneel begeleid – overleg, in plaats van conflict. Op die manier zou als positief neveneffect ook de deur zijn opengezet naar het kweken van nieuw en jong leiderschap: Als je de mensen mee laat doen, leren ze de problemen van de gemeenschap kennen en raken ze daarop betrokken of haken ze vrijwillig af, omdat ze zich er niet in thuis voelen.

Geen verantwoording

Terwijl de SCMI zich tegenover het publiek verantwoorde en bekendheid kreeg bleef de SPI een onbekende club. Niet alle Nederlandse organisaties zijn er in vertegenwoordigd en zelfs niet alle organisaties die rechtstreeks te maken hebben met Sjoa-overlevenden. De SPI heeft zich nog nooit tegenover de gemeenschap verantwoord, noch over zijn bezigheden, noch over zijn financiën. De geheimzinnigheid van deze club heeft bovendien geleid tot een negatieve geruchtenstroom, die voor een deel uit de SCMI kwam. Er waren voortdurend (al dan niet terecht) geluiden te horen, dat de SPI alles voorkauwde, een aantal SCMI-bestuurders als (s)pijonnen gebruikte, anderen bedreigde of zwart maakte, op de achtergrond wel degelijk de touwtjes in handen hield en in ieder geval nieuwe organisaties op onwettige wijze buiten de deur hield. Wel toegelaten organisaties, die in een bepaalde fase niet tekenden op een verklaring, dat zij van te voren instemden met het SPI-besluit betreffende het uitdelen van 'seedmoney' aan de bestaande organisaties, mochten niet meer meedoen. De SPI bemoeit zich dus op de achtergrond fors met wat er in de SCMI gebeurt. De SPI heeft daardoor een negatief imago van zichzelf opgebouwd als 'autoritaire bemoeial', die zichzelf boven de wet stelt en nooit openbaar verantwoording aflegt.

Ook bij het huidige touwtrekken om de verkleining van de SCMI legt Platform zijn wil op. Dat heeft een negatieve uitwerking op de onderlinge menselijke relaties binnen de gemeenschap. Als organisaties, die eerst in de SCMI zaten, nu worden geschrapt of zich nu door derden moeten laten vertegenwoordigen, voelen mensen zich boos en buiten spel gezet. En dat terwijl ieder weldenkend mens gewoon begrijpt waar het om gaat: De grote organisaties, die honderden mensen vertegenwoordigen, hebben ieder maar één stem in de SCMI en dreigen te worden weggestemd door een veelheid aan kleine organisaties, die ook allemaal stuk voor stuk één stem hebben. Een kind kan begrijpen dat er het een en ander in de opzet moet veranderen, omdat de SPI-bestuurders, die de huidige constructie hebben uitgedacht, uitgingen van een statische gemeenschap waarin nooit nieuwe behoeften ontstaan en waarin het vaststellen van objectieve parameters voor de deelnemende organisaties al net zo overbodig was als de gegevens van een goed opgezet sociaal-demografisch onderzoek.

De vraag moet worden gesteld of het wel nodig is om mensen buiten de deur te zetten c.q. te houden. Als de SCMI zelf van mening is dat een breed overlegforum van 16 of zelfs 20 bestuurders best kan werken en zelfs voordelen heeft omdat het een draagvlak vormt, dat allerlei banden heeft met de gemeenschap, dan is het de moeite waard iedereen bij dat forum te houden c.q. te betrekken en alleen iets te veranderen aan het gewicht van de verschillende stemmen. Dat gewicht kan objectief worden bepaald op basis van het aantal leden.

Hoe is nu de huidige situatie? In de eerste plaats heeft Platform een nieuwe voorzitter, Baroech Bar-Tel, voormalig voorzitter van de Irgoen Olei Holland. De afgetreden voorzitter van SPI, dr. Jacques Richter, blijft in het SPI-bestuur als vanouds als penningmeester. SPI had al

enkele maanden geleden de toen aftredende voorzitter van de Irgoen Olei Holland, Albert de Vries, voorgedragen als nieuwe voorzitter van de SCMI en daarmee zouden de plannen van SPI worden veiliggesteld. De oppositie – zowel binnen als buiten de SCMI – richtte met negen kleine organisaties een NIKA (Nieuwe Israël Koepel Alliantie) op en kwam met een onafhankelijke tegenkandidaat, Josi Obstfeld. Hoewel een deel van die oppositie niet mocht meestemmen omdat ze nog altijd niet als leden tot de SCMI waren toegelaten, kreeg Obstfeld zes en Albert de Vries zeven stemmen. Daarbij moet worden opgemerkt dat één van de organisaties die al jaren in zowel de SCMI als de SPI is vertegenwoordigd, Sinjoi (oorlogswezen), niet kon meedoen, omdat de SPI de kandidaatstelling van de Sinjoi-afgevaardigde eerst maandenlang ophield en vervolgens kort voor de bewuste stemming afkeurde. Ook hier vertoont de SPI weer – al dan niet met opzet – een gedrag, dat het negatieve imago van die organisatie versterkt: Sinjoi zou immers op Obstfeld hebben gestemd.

Na de twijfelachtige verkiezing van Albert de Vries is het te verwachten, dat in de nabije toekomst de SCMI volgens de wensen van de SPI zal worden ingekrompen en dat de rest van de marorgelden op korte termijn – en zonder rekening te houden met een WUV-loze tweede generatie – zal worden opgemaakt tussen de oude en gevestigde organisaties. Wie daarna nog iets wil, zal bij hen moeten aankloppen. Maar waren nu juist niet veel van de alternatieve organisaties ontstaan omdat de oude geen antwoord gaven op nieuwe behoeften in de gemeenschap? En wat zal er binnen die constructie van ‘oud en vertrouwd’ ooit nog kunnen groeien aan nieuw leiderschap? ‘Jongeren’ – en dan heb ik het over vijftigers – voelen zich niet thuis in een bestuurscultuur waarin degenen, die baas zijn geen openbare verantwoording afleggen.

Tijd voor gisjoer

Toen de marorgelden er aankwamen, waren er twee mogelijkheden. De eerste was een verdeling door een onafhankelijke commissie, die aan organisaties en individuen de mogelijkheid zou bieden om projecten in te dienen. Deze projecten hadden in de eerste plaats ten goede moeten komen aan oorlogsoverlevenden en vervolgens aan de tweede generatie. De tweede mogelijkheid was wat we nu hebben, namelijk dat de bestaande organisaties zelf onderling voor de verdeling zorgen. Of de eerste mogelijkheid goed zou hebben gewerkt zullen we nooit weten. Over de tweede mogelijkheid valt zo langzamerhand vast te stellen, dat nogal wat mensen zich gekwetst en aan de kant gezet voelen, omdat een steeds kleiner wordend groepje leiders over alles beslist en dat ook nog doet op een manier die steeds opnieuw pijnlijke conflicten veroorzaakt.

De grote vraag is of de nieuwe voorzitters de wijsheid zullen hebben om over te stappen op een ander, wat minder autoritair model, waarbinnen gebruik wordt gemaakt van professioneel begeleide conflictbemiddeling (gisjoer), zodat we zonder de ander te kwetsen of aan de kant te zetten met zijn allen – oud en jong – nog kunnen eindigen in een ‘win-win’ situatie.

Organisaties van of voor ex-Nederlanders in Israël:

(Ontbrekende organisaties zijn uitgenodigd zich te melden)

Ajalah – Belangenbehartiging Vervolgingslachtoffers – www.ajalah.com

Akevoth – Stichting voor Nederlands Joodse Genealogie - <http://dutchjewry.org>

Anajah – Vrouwelijke Academici en Kunstenaars – anajah@actcom.net.il

Beth Joles – Nederlands ouderhuis in Haifa – joles@joles.co.il

Beth Juliana – Nederlands ouderhuis in Herzlia – www.beth-juliana.co.il

Center for Research on Dutch Jewry - <http://dutchjewry.net>

De Israëlische E-krant – ekrant@actcom.net.il

Dutch Forum - <http://www.dutch-forum.com>

Elah – Centrum voor psycho-sociale begeleiding – www.elah.org.il

IDAA – Israel Dutch Alumni Association – vanm@smile.net.il

Irgoen Olei Holland – Immigrantenorganisatie – www.ioh.co.il

Jad Davids – Hulpfonds voor ouderen – 03-6242920

Jahav – Stichting van Jehoedei Holland BeJisraeel - YAAKOV94@012.net.il

Keren Mejochedet – Hulpfonds – kerenmejochedet@ioh.co.il

Leningfonds – Harama 5a, 44538 Kfar Saba

Nederlandse Ambassade – www.netherlands-embassy.co.il

Nederlandse School Het Kikkerlandje, Tel Aviv – www.dutch-forum.com/school

Nederlandse School Jip en Janneke, Modiin – www.dutch-school.com

Nini-Emz – Extra Murale Zorg voor ouderen – <http://nini.org.il>

SCMI – Stichting Collectieve Marorgelden Israël – www.scmi.org.il

Sinjoi – Stichting Nederlandse Joodse Oorlogswezen in Israël – www.sinjoi.info

SPI – Stichting Platform Israël – spis@netvision.net.il

Stipendiumfonds – www.milga-nl.org.il

Tempo Dulu – Stichting Indische Nederlanders in Israël – lehrers@bezeqint.net

WUV-kantoor – Wet Uitkering Vervolgingslachtoffers – nlgovjer@zahav.net.il